

Văn hóa khoa học của trường đại học ở Việt Nam hiện nay

TS. PHAN THỊ THANH HẢI

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: phanthanhhai.hvbctt@gmail.com

Nhận ngày 09 tháng 6 năm 2025; chấp nhận đăng tháng 8 năm 2025.

Tóm tắt: Văn hóa khoa học (scientific culture) của trường đại học là những giá trị trong hoạt động khoa học và trong quan hệ xã hội thuộc lĩnh vực khoa học của trường đại học. Văn hóa khoa học của trường đại học không chỉ là yếu tố nội sinh quyết định sự phát triển của mỗi trường đại học mà còn ảnh hưởng mạnh mẽ đến sự phát triển khoa học và sự phát triển của xã hội. Xây dựng văn hóa khoa học của các trường đại học có ý nghĩa quan trọng trong bối cảnh hiện nay ở Việt Nam. Bài viết tập trung phân tích những biểu hiện văn hóa khoa học của trường đại học, từ đó chỉ ra những biện pháp cơ bản nhằm xây dựng văn hóa khoa học trong các trường đại học ở Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: văn hóa; văn hóa khoa học; văn hóa trường đại học.

Abstract: The scientific culture of a university refers to the values embedded in scientific activities and social relations within its academic domain. It is not only an endogenous factor determining the development of each university but also exerts a strong influence on the advancement of science and the progress of society as a whole. Building a strong scientific culture in universities is of great significance in the current context of Vietnam. This article analyzes the manifestations of scientific culture in universities and identifies basic measures to foster and strengthen scientific culture in Vietnamese higher education institutions today.

Keywords: culture; scientific culture; university culture.

1. Văn hóa khoa học và biểu hiện văn hóa khoa học của trường đại học

Văn hóa là tổng thể sống động các hoạt động sáng tạo của con người, được hình thành trong suốt tiến trình lịch sử. Văn hóa biểu hiện giá trị tốt đẹp mà xã hội gìn giữ và tiếp nối. Văn hóa trường đại học là bộ phận của văn hóa xã hội, có vai trò to lớn trong phát triển văn hóa xã hội. Tác giả Phạm Quang Huân định nghĩa, "văn hoá của một nhà trường là hệ thống niềm tin, giá trị, chuẩn mực, thói quen và truyền thống hình thành trong quá trình phát triển của nhà trường, được các thành viên trong nhà trường thừa nhận, làm theo và được thể hiện trong các hình thái vật chất và tinh thần, từ đó tạo nên bản sắc riêng cho mỗi tổ chức sư phạm"⁽¹⁾. Với sứ mệnh của mình, văn hóa trường đại học ảnh hưởng mạnh mẽ đến sự phát triển văn hóa xã hội. Về cơ bản, văn

hóa trường đại học là sự tích lũy, thấm thấu và phản ánh các giá trị văn hóa trong hoạt động của trường đại học, thể hiện các chuẩn mực giá trị, niềm tin của mọi thành viên. Văn hóa trường đại học bộc lộ trong quá trình thực hiện các chức năng cơ bản của nhà trường: đào tạo và khoa học công nghệ. Văn hóa trường đại học được hợp thành và bộc lộ trên hai phương diện: văn hóa vật chất và văn hóa tinh thần. Trong các hình thái vật chất, văn hóa nhà trường thể hiện thông qua cảnh quan văn hóa. Đó là sự tổ chức sắp xếp hài hòa các yếu tố thiên nhiên - con người - văn hóa, cách bài trí nhà trường. Chẳng hạn hệ thống phòng học, hội trường, thư viện, ký túc xá, căng tin... Các yếu tố này tạo nên môi trường sống, làm việc, học tập đặc trưng của mỗi trường, mang đậm dấu ấn truyền thống lịch sử - văn hóa, tính chất nghề nghiệp đặc trưng và tạo nên bản sắc

riêng của mỗi trường đại học. Ở hình thái tinh thần, văn hóa trường đại học được biểu hiện sinh động, đa dạng ở hệ giá trị, triết lý, mục tiêu, sứ mệnh, tầm nhìn của nhà trường.

Văn hóa khoa học (scientific culture) - bộ phận hợp thành văn hóa trường đại học, cũng là nhân tố cốt lõi trong văn hóa trường đại học là những giá trị trong hoạt động khoa học và giá trị trong quan hệ xã hội thuộc lĩnh vực khoa học của trường đại học.

Trước hết, văn hóa khoa học thể hiện ở giá trị trong hoạt động khoa học của mỗi trường đại học. Giá trị là tất cả những thứ được xem là có ý nghĩa đối với sự tồn tại, vận động và phát triển của con người, xã hội. Giá trị phản ánh điều xã hội coi là đáng có, là cần, là quan trọng. Văn hóa khoa học của mỗi trường đại học, bao gồm các giá trị văn hóa xã hội nói chung, phản ánh những giá trị tốt đẹp chung của xã hội mà mỗi quốc gia hướng đến, hình thành trong lịch sử và mang tính lịch sử. Đồng thời, văn hóa khoa học cũng phản ánh những chuẩn mực chung toàn cầu - những giá trị văn hóa nhân loại. Đối với mỗi trường đại học, văn hóa khoa học thể hiện trước hết ở những giá trị được phản ánh trong hoạt động giảng dạy, học tập, nghiên cứu khoa học và các hoạt động xã hội mà trường đại học đó tham gia.

Văn hóa khoa học thể hiện trong mối quan hệ khoa học, bao gồm quan hệ giữa các thành viên của nhà trường và quan hệ giữa họ với xã hội. Xét trên phương diện này, văn hóa khoa học là chuẩn mực ứng xử, mong muốn hay kỳ vọng về cách ứng xử, phương thức hoạt động của cộng đồng khoa học trong quá trình tương tác với nhau. Văn hóa khoa học là những chuẩn mực trong giao tiếp, làm việc... được công nhận, chi phối nhận thức, thái độ và hành vi của cán bộ, giảng viên, sinh viên□ mỗi trường đại học.

Chuẩn mực văn hóa khoa học có nhiều cấp độ, có thể thành văn hoặc bất thành văn. Chuẩn mực văn hóa khoa học thành văn thể hiện trên những quy chế, quy định được ban hành. Theo đó, những giá trị văn hóa khoa học cơ bản của trường đại học thể hiện trong hệ thống thiết chế, quy chế□ là những giá trị được biểu hiện cụ thể thông qua các tiêu chí cụ thể chi phối hành vi của mỗi người, mỗi quan hệ của các thành viên trong trường đại học và trường đại học

với xã hội. Những quy chế, quy định, nội quy□ mang tính chế tài là điều kiện thiết yếu, là điểm tựa cho các hoạt động của nhà trường, duy trì chất lượng các hoạt động ấy. Đồng thời, hệ thống chuẩn mực thành văn cũng tạo nên môi trường khoa học minh bạch của mỗi trường đại học.

Ở cấp độ bất thành văn, chuẩn mực văn hóa khoa học được phản ánh tập trung trên những thông lệ, kỳ vọng và mong muốn về nhận thức, thái độ và hành vi ứng xử trong quan hệ khoa học, hệ giá trị đạo đức khoa học. Đạo đức khoa học - một dạng đạo đức nghề nghiệp, trong đó vừa phản ánh giá trị đạo đức chung của xã hội, vừa tuân thủ nguyên tắc đạo đức riêng trong hoạt động khoa học. Chuẩn mực đạo đức khoa học có những biểu hiện và yêu cầu cụ thể theo các cấp độ khác nhau đối với các đối tượng khác nhau trong trường đại học.

Văn hóa khoa học (scientific culture) và văn hóa học thuật (academic culture) không tách rời nhau. Văn hóa học thuật phản ánh mục tiêu, định hướng phát triển văn hóa khoa học của trường đại học. Văn hóa học thuật là những giá trị khoa học được công nhận một cách tự nguyện cũng như phương thức truyền tải, tiếp nhận hay sáng tạo giá trị khoa học đó trong các thành viên trường đại học. Văn hóa học thuật là những chuẩn mực giá trị, là tiêu chuẩn khoa học cho các ứng xử trong hoạt động của nhà trường xung quanh việc tiếp nhận, xử lý và chuyển giao tri thức khoa học. Văn hóa học thuật còn bao gồm các chuẩn mực, quy ước về đạo đức nghiên cứu, về cách thức tương tác của cộng đồng khoa học. Văn hóa học thuật là cốt lõi của văn hóa khoa học mà mỗi trường đại học xây dựng. Văn hóa khoa học chỉ có thể được xây dựng trên cơ sở văn hóa học thuật tương ứng. Ngược lại, văn hóa học thuật không thể tồn tại nếu không có môi trường văn hóa khoa học.

Văn hóa khoa học của trường đại học có biểu hiện đa dạng, trên nhiều phương diện và cấp độ.

Ở phương diện giá trị, tính khách quan, tính kế thừa và tính sáng tạo là những giá trị căn bản của văn hóa khoa học. Theo đó, tính khách quan thể hiện giá trị của sự thật, của chân lý. Cái đúng được thừa nhận trên cơ sở khoa học. Hoạt động dạy - học hay nghiên cứu khoa học có bản chất là truyền đạt, tiếp thu tri thức khoa học, sáng tạo ra tri thức khoa học. Hoạt

động này coi sự thật, chân lý khách quan là chuẩn mực. Văn hóa khoa học đòi hỏi nhận thức, sáng tạo được thực hiện dựa trên những bằng chứng khách quan, quy luật khách quan, thái độ tôn trọng sự thật khách quan và hành động phù hợp với quy luật khách quan. Tính khách quan trong văn hóa khoa học trường đại học thể hiện trong tất cả các hoạt động: dạy, học, nghiên cứu khoa học, quản lý và đánh giá hoạt động dạy, học, nghiên cứu khoa học. Tính khách quan trong văn hóa khoa học trường đại học đặt ra yêu cầu về liêm chính, trung thực của cán bộ khoa học. Trung thực, thẳng thắn, quyết liệt bảo vệ chân lý khách quan là những phẩm chất cao quý của nhà khoa học. Ngụy tạo dữ liệu, truyền tải tri thức sai lệch, đánh giá cảm tính, thiếu khách quan□ đều đi ngược giá trị khách quan và phá hủy nền tảng căn bản nhất của văn hóa khoa học.

Tính kế thừa là giá trị căn bản của văn hóa khoa học trường đại học. Tri thức khoa học của nhân loại là kho dữ liệu khổng lồ có sự đóng góp của nhiều thế hệ. Phát triển tri thức khoa học là một quá trình kế tiếp không ngừng, tri thức khoa học được tiếp thu, sáng tạo bao giờ cũng trên cơ sở kế thừa tri thức khoa học đã có, của thế hệ trước, người đi trước. Kế thừa tránh khỏi lãng phí về thời gian, về công sức□ giúp cho sự phát triển khoa học tận dụng được thành tựu đã đạt được. Kế thừa là tất yếu trong sự phát triển nói chung, phát triển khoa học nói riêng. Kế thừa là sự ghi nhận những đóng góp của thế hệ trước, của người khác trong hoạt động của bản thân người làm khoa học. Văn hóa khoa học đòi hỏi những chuẩn mực khắt khe trong thái độ và phương thức kế thừa trong hoạt động của trường đại học, nhất là hoạt động nghiên cứu khoa học. Những biểu hiện đạo văn, đạo ý tưởng hoặc làm sai lệch tri thức của người khác trong khi kế thừa đều vi phạm chuẩn mực văn hóa khoa học.

Tính sáng tạo là đặc trưng căn bản của văn hóa khoa học. Hoạt động của trường đại học, bao gồm dạy học và nghiên cứu khoa học vốn có bản chất là tạo ra tri thức mới, sản phẩm mới. Trong các hoạt động đó, sáng tạo được coi là một chuẩn mực giá trị trong văn hóa khoa học. Sáng tạo bắt nguồn từ sự linh hoạt, khả năng tưởng tượng và sẵn sàng thử nghiệm ý tưởng mới. Đây là yêu cầu khởi đầu tất yếu

của các hoạt động khoa học. Sáng tạo là tìm cách giải quyết mới cho những thách thức, là tạo ra các sản phẩm mới tốt hơn cho xã hội. Sáng tạo cần được coi là chuẩn mực, là thước đo hoạt động của trường đại học trên mọi phương diện: dạy, học, nghiên cứu khoa học□ Sáng tạo là giá trị trong văn hóa khoa học. Nó quy định cách mà chúng ta tổ chức các hoạt động của trường đại học, là định chuẩn đánh giá hiệu quả các hoạt động của nhà trường.

Ở phương diện chuẩn mực trong các quan hệ khoa học, văn hóa khoa học trường đại học có các dấu hiệu cơ bản: dân chủ, hợp tác và phát triển

Thứ nhất, bầu không khí dân chủ, thẳng thắn.

Lịch sử phát triển khoa học cho thấy cả về mặt lý luận và thực tiễn, dân chủ là yêu cầu khách quan cho sự phát triển của hoạt động khoa học trong trường đại học nói riêng, sự phát triển của trường đại học nói chung. Dân chủ là môi trường tối cần thiết là □ giá đỡ□ là nấc thang cho sự tiến bộ của khoa học. Có dân chủ mới thu hút và phát huy được trí tuệ tiềm năng của nhà khoa học.

Dân chủ trong văn hóa khoa học thể hiện ở quyền và trách nhiệm của mọi thành viên trên các khía cạnh: biết, bàn, làm và kiểm tra trên tất cả các mặt hoạt động của nhà trường. Dân chủ trong văn hóa khoa học thể hiện ở tất cả các khâu, các quy trình tổ chức thực hiện hoạt động dạy, học, nghiên cứu khoa học và các hoạt động khác, trở thành nguyên tắc của tất cả các hoạt động này. Nói tóm lại, dân chủ là chuẩn mực trong văn hóa khoa học các trường đại học, thể hiện trên các phương diện: Một là, tinh thần dân chủ được thể hiện rõ ràng trong quy chế, quy định, nội quy□ làm việc của các trường đại học. Hai là, tinh thần dân chủ thấm nhuần phương thức làm việc cũng như các quan hệ cơ bản trong nhà trường. Đó là dân chủ giữa nhà khoa học với nhà khoa học, giữa nhà khoa học với tập thể khoa học, nhà khoa học với nhà quản lý. Trong hoạt động đào tạo là quan hệ dân chủ giữa giảng viên với giảng viên, giữa giảng viên với sinh viên, học viên...

Một trong những biểu hiện rõ nét của dân chủ trong văn hóa khoa học là chấp nhận, khuyến khích tranh luận, phản biện□ nhất là trong phát triển học thuật và xây dựng nhà trường. Tôn trọng các quan điểm đa chiều là yêu cầu có tính nguyên tắc của văn

hóa khoa học trường đại học trong bối cảnh hội nhập hiện nay. Tuy nhiên, cần phân biệt rõ tranh biện khoa học với sự công kích và chống phá.

Thứ hai, văn hóa khoa học là văn hóa hợp tác, hội nhập

Cốt lõi của khoa học là tinh thần tôn trọng, hợp tác lẫn nhau trong quá trình hoạt động khoa học. Về vấn đề này, câu nói nổi tiếng của đại thi hào Voltaire có ý nghĩa cao cả trong văn hóa khoa học: "Tôi không đồng ý những điều anh nói, nhưng tôi có thể chết để bảo vệ cái quyền của anh được nói ra những điều đó". Tôn trọng quan điểm đa chiều, xóa bỏ định kiến (cả về tư duy, thái độ và hành động) là con đường đi lên của khoa học.

Trong thế giới toàn cầu hóa, với chức năng cơ bản của mình, các trường đại học luôn đi tiên phong trong thể hiện tinh thần hội nhập. Chia sẻ trao đổi tri thức khoa học, hợp tác trong đào tạo, nghiên cứu và chuyển giao công nghệ là những yêu cầu cơ bản, đòi hỏi tinh thần hợp tác quốc tế cao. Quá trình hội nhập quốc tế đòi hỏi các trường đại học Việt Nam có văn hóa học thuật, văn hóa khoa học tương ứng với các trường đại học khu vực và thế giới. Chẳng hạn, bản quyền, sở hữu trí tuệ không chỉ là vấn đề pháp lý mà còn là đòi hỏi rất cao trong văn hóa khoa học quốc tế.

Trong xu thế phát triển hiện nay, hoạt động trao đổi sinh viên và hợp tác nghiên cứu là những yêu cầu khách quan của quá trình quốc tế hóa giáo dục đại học. Các trường đại học Việt Nam chỉ có thể triển khai hiệu quả các hoạt động này khi văn hóa khoa học thấm nhuần trong các nhà quản lý, nhà khoa học, giảng viên, sinh viên, học viên.

Thứ ba, môi trường hướng tới đổi mới, phát triển.

Triết lý giáo dục đại học trở thành văn hóa khoa học hiện nay là học tập suốt đời. Văn hóa học tập suốt đời thể hiện hành trình đi cùng tri thức để sáng tạo tri thức. Đào tạo những người có khả năng tự học, học suốt đời để trở thành chủ thể đem lại sự đổi mới, sáng tạo là yêu cầu khách quan của đào tạo đại học trong môi trường dạy học hiện nay. Quá trình học tập không dừng lại trong khuôn viên trường học, trong quá trình đào tạo đại học. Học tập luôn là quá trình vượt lên tri thức cũ, liên tục đổi mới và sáng tạo. Trong trường đại học, nguyên lý học tập suốt đời

không chỉ trở thành văn hóa của người học mà còn trở thành văn hóa của người dạy, người nghiên cứu và mọi thành viên khác. Học tập suốt đời là điều kiện của đổi mới sáng tạo. Trong bối cảnh hiện nay, đổi mới sáng tạo không chỉ là mục tiêu hướng tới, là giá trị mang tính điều kiện cho sự phát triển mà còn trở thành giá trị văn hóa. Theo đó, đổi mới sáng tạo là chuẩn mực văn hóa cho sự phát triển của cá nhân, của tổ chức trường đại học, góp phần tạo ra văn hóa đổi mới sáng tạo cho xã hội.

Văn hóa đổi mới sáng tạo, do đó, vừa là giá trị cá nhân theo đuổi, đòi hỏi động lực mạnh mẽ, sự vươn lên không ngừng, vượt qua những đỉnh cao tri thức đã xác lập, trở thành nội lực của mọi thành viên trường đại học. Đối với tổ chức, văn hóa đổi mới sáng tạo được tiêu chuẩn hóa, chuẩn mực đánh giá chất lượng, hiệu quả hoạt động dạy, học, nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ. Văn hóa đổi mới sáng tạo đối lập với sự trì trệ, lạc hậu, tư duy cũ kỹ, luôn bằng lòng với kết quả, cách làm, lối tư duy lối mòn, suông sáo. Văn hóa khoa học tất yếu lấy đổi mới sáng tạo là nền tảng, làm tiêu chuẩn, là giá trị cốt lõi.

2. Những giải pháp chủ yếu nhằm xây dựng văn hóa khoa học trong các trường đại học ở Việt Nam hiện nay

Xây dựng văn hóa khoa học của trường đại học Việt Nam hiện nay là yêu cầu khách quan để phát triển. Xây dựng văn hóa khoa học còn là đòi hỏi tất yếu hướng tới xây dựng văn hóa của đội ngũ tri thức, của cán bộ công chức, viên chức và văn hóa xã hội nói chung. Vì vậy, xây dựng văn hóa khoa học cần thực hiện đồng bộ trên các phương diện.

Một là, về nhận thức, xây dựng văn hóa khoa học trường đại học là xây dựng môi trường văn hóa, xây dựng nền tảng, mở đường cho sự phát triển của các trường đại học. "Môi trường văn hóa là tổng thể tương đối ổn định các giá trị văn hóa vật chất, văn hóa tinh thần, các chuẩn mực, truyền thống, các thiết chế và không gian văn hóa do con người trong quá trình hoạt động và tương tác cùng sáng tạo ra, cùng hưởng thụ, cùng chịu sự tác động và bị chi phối bởi nó"⁽²⁾. Cần nhận thức rõ xây dựng và phát triển văn hóa khoa học của các trường đại học cũng là tạo cơ sở, điều kiện cho phát triển văn hóa trong xã hội, là

yêu cầu cần thiết để phát triển ở Việt Nam.

Hai là, xây dựng văn hóa khoa học các trường đại học đòi hỏi sự vào cuộc của các cơ quan, bộ, ngành quản lý các trường đại học, đội ngũ cán bộ, giảng viên, nghiên cứu viên, học viên, sinh viên các trường đại học. Ở vị trí, vai trò của mình, mỗi cơ quan, mỗi tổ chức, cá nhân đều có trách nhiệm xây dựng văn hóa khoa học của các trường đại học. Như vậy, xây dựng văn hóa khoa học các trường đại học cần phát huy cao nhất vai trò của các chủ thể một cách đồng bộ.

Ba là, về nội dung, văn hóa khoa học trường đại học cần được xây dựng trên nhiều phương diện. Xuất phát từ chức năng, nhiệm vụ của mình, giá trị phổ biến cần lan tỏa của các trường đại học là nhân văn, dân chủ, tính trách nhiệm và tinh thần sáng tạo... Trước hết, văn hóa khoa học của trường đại học cần thể hiện rõ thông qua hệ thống giá trị được tuyên bố của trường đại học ấy. Mỗi trường đại học cần xây dựng hệ giá trị văn hóa nói chung, văn hóa khoa học nói riêng bằng việc xác định rõ sứ mệnh, tầm nhìn, giá trị cốt lõi của mình. Đồng thời, có biện pháp lan tỏa rộng những giá trị văn hóa khoa học đó thông qua các hoạt động phong phú của nhà trường như truyền thông, đào tạo, khoa học công nghệ, hợp tác trong nước và quốc tế.

Xây dựng nội dung văn hóa khoa học của trường đại học là xây dựng chuẩn mực quan hệ khoa học. Các giá trị trong quan hệ khoa học của trường đại học như cá nhân với cá nhân, cá nhân với tổ chức và giữa các tổ chức với nhau cần được nghiên cứu chuẩn hóa. Tính chân thực, khách quan, tinh thần đổi mới sáng tạo, dân chủ, hợp tác cần trở thành chuẩn mực giá trị cá nhân và tổ chức trong trường đại học. Các trường đại học cần nghiên cứu văn bản hóa các giá trị văn hóa chuẩn mực nêu trên thông qua quy chế hoạt động, nội quy quy định trong các lĩnh vực hoạt động của nhà trường như hoạt động dạy và học, hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ. Các chuẩn mực trên được cụ thể hóa, phổ biến rộng rãi trong mọi đối tượng, mọi thành viên của trường đại học.

Nội dung văn hóa khoa học của trường đại học cần xây dựng trên cơ sở phát triển văn hóa học thuật, lấy văn hóa học thuật làm cốt lõi văn hóa khoa học.

Theo đó, cần bám sát những tiêu chuẩn văn hóa học thuật của nhân loại, tích cực hội nhập trong môi trường văn hóa khoa học chung của nhân loại. Tất nhiên, trong quá trình xây dựng văn hóa khoa học của các trường đại học, những giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc Việt Nam cần được coi là sợi chỉ đỏ xuyên suốt, là cốt lõi văn hóa tiếp nối của văn hóa khoa học đương đại.

Bốn là, về phương thức xây dựng chuẩn mực văn hóa khoa học của trường đại học, cần triển khai phối hợp chặt chẽ giữa phương thức giáo dục với phương thức truyền thông và pháp chế. Trong đó, đẩy mạnh phương thức giáo dục và truyền thông trong đội ngũ cán bộ khoa học, giảng viên, sinh viên nhằm nâng cao nhận thức, tính tự giác, tự nguyện trong xây dựng môi trường văn hóa học đường lành mạnh, tích cực. Song đồng thời, không xem nhẹ phương thức pháp chế, nhất là đối với việc phát triển văn hóa học thuật thông qua các xây dựng các văn bản pháp luật về khoa học công nghệ, các quy chế, quy định về hoạt động dạy và học, các nghiên cứu, triển khai, phổ biến kết quả nghiên cứu trong nhà trường và trong xã hội. Trong quá trình xây dựng văn hóa khoa học của trường đại học, biện pháp nêu gương cần được thúc đẩy. Nhà quản lý, nhà khoa học, đội ngũ giảng viên cần nêu gương trong xây dựng văn hóa học thuật, văn hóa khoa học trong các trường đại học ở Việt Nam hiện nay./.

(1) Phạm Quang Huân, (2007), *Văn hóa tổ chức - hình thái cốt lõi của văn hóa nhà trường*, Kỷ yếu Hội thảo Văn hóa học đường, Viện Nghiên cứu Sư phạm, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, tr.37-39.

(2) Phạm Việt Thắng, *Xây dựng môi trường văn hóa các trường đại học hiện nay*, Tạp chí Khoa học giáo dục, số 145, tháng 10/2017, tr.38.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.

2. Phạm Minh Hạc, (2009), *Giáo dục giá trị - xây dựng văn hóa học đường*, Kỷ yếu Hội thảo Văn hóa học đường, Hội Khoa học Tâm lý, Giáo dục Việt Nam, Tiền Giang, tháng 3/2009, tr.21-25.

3. Phạm Quang Huân, (2007), *Văn hóa tổ chức - hình thái cốt lõi của văn hóa nhà trường*, Kỷ yếu Hội thảo Văn hóa học đường, Viện Nghiên cứu Sư phạm, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, tr.37 - 39.